

Nakręć rolkę

i wystartuj w konkursie

Obiektyw
Obywatelski

Rzeczpospolita Polska: dobro wspólne, dobro wszystkich. Lekcja o artykule 1 Konstytucji.

Scenariusz lekcji towarzyszący II edycji konkursu „Obiektyw Obywatelski”

Autorzy: Maciej Sopyło, Agnieszka Tomasik, Aleksandra Chudaś, Magdalena Burzymowska, Maja Horoszczak

Spis treści

INFORMACJE WSTĘPNE	1
SCENARIUSZ	3
SŁOWNICZEK NAJWAŻNIEJSZYCH POJĘĆ	6
KARTY PRACY	7

INFORMACJE WSTĘPNE

Wyjaśnienie metodyczne

Propozycja scenariusza opiera się na cyklu Kolba, którego główną zasadą jest nauczanie przez doświadczanie. Metoda ta pozwala pracować przez pewien czas lekcji w stylu uczenia się bliskim różnym grupom uczniów i uczennic i tym samym skuteczniej do nich dotrzeć. Dzięki temu, że lekcja rozpoczyna się od aktywnego ćwiczenia, zajęcia pozwalają zaangażować i włączyć w nie także te osoby uczestniczące, które nie zetknęły się dotąd lub nie były dotąd zainteresowane tematyką zajęć (w tym przypadku: Konstytucją).

Cele lekcji:

1. Wzmocnienie przekonania uczestniczących uczniów i uczennic o wadze, roli i wpływie Konstytucji na codzienne życie.
2. Budowanie sprawczości uczniów i uczennic oraz rozbudzanie i wzmacnianie w nich umiejętności i chęci twórczego korzystania z nowych technologii.

Cele szczegółowe:

1. Pogłębienie rozumienia art.1 Konstytucji RP w kontekście innych przepisów Konstytucji oraz jej preambuły.
2. Pokazanie, że Konstytucję można czytać, rozumieć, interpretować i warto to robić, a treści w niej zawarte są ważne i mają przełożenie na codzienne życie.
3. Wzmacnianie kompetencji uczniów i uczennic: współpracy, logicznego, krytycznego myślenia, myślenia abstrakcyjnego, umiejętności zarządzania czasem pracy, sprawczości, w tym wyrażania i doceniania własnego zdania, własnego spojrzenia na rzeczywistość oraz budowania poczucia, że jest ono ważne, a także odpowiedzialności i twórczego korzystania z nowych technologii.

Rezultaty. Po zakończeniu lekcji osoby w niej uczestniczące będą:

1. Wiedziały, czym jest Konstytucja oraz że oddziałuje ona i wpływa na codzienność, w tym także na ich życie.
2. Znały treść i znaczenie art. 1 Konstytucji RP.
3. Miały doświadczenie przeglądania i czytania Konstytucji oraz poczucie, że jest to coś, co każdy może robić.
4. Miały pomysł na krótkie nagranie o tym, jak rozumieją art. 1 Konstytucji, które można zgłosić do konkursu "Obiektyw Obywatelski" (www.obiektywobywatelski.zpe.gov.pl)

Materiały:

- Minimum cztery karty papieru flipchartowego, alternatywnie innego dużego arkusza papieru lub duża tablica, którą można podzielić na cztery części, tak aby uczniowie i uczennice podzieleni na grupy mogli przy niej swobodnie pracować.
- Karty pracy z pytaniami pomocniczymi (tj. wydrukowany w odpowiedniej liczbie i pocięty materiał – zobacz sekcję „karty pracy”).
- Markery, ewentualnie także kreda.
- Egzemplarze Konstytucji RP, najlepiej po jednym na 1-2 osoby. Alternatywnie uczniowie mogą skorzystać z tekstu Konstytucji dostępnego w Internecie za pośrednictwem swoich telefonów, na przykład na stronie Sejmu RP: <https://www.sejm.gov.pl/prawo/konst/polski/kon1.htm>
Zajrzenie do Konstytucji podczas lekcji pozwala zrealizować ważny cel zajęć, jakim jest samodzielne czytanie tekstu Konstytucji. Ostatecznie można wydrukować na potrzeby lekcji fragmenty Konstytucji w liczbie potrzebnej do pracy w grupach: preambułę, rozdział I i rozdział II.
- Kartki A4 (do kroku 4 - podsumowania).
- Słowniczek najważniejszych pojęć - do korzystania przez nauczyciela podczas lekcji.

Sala:

Scenariusz można zrealizować w dowolnej sali lekcyjnej lub innym bezpiecznym pomieszczeniu, które pomieści grupę. Rekomendujemy, by podczas pracy odsunąć na bok stoliki/lawki (część z nich przyda się do pracy w grupach) i usiąść w kręgu tak, by wszystkie osoby się widziały. Takie ustawienie daje poczucie równości, jest też zmianą w stosunku do tego, co uczniowie i uczennice znają, może więc służyć rozmowie i kreatywności.

SCENARIUSZ

(jedna godzina lekcyjna - 45 minut)

Jeśli czas na to pozwala, scenariusz można realizować na dwóch lekcjach (90 minut), poświęcając na każdą jego część więcej czasu.

Krótki wstęp (2 minuty)

OP (*osoba prowadząca*) zapowiada, że najbliższa lekcja poświęcona będzie próbie zrozumienia i interpretacji art. 1 Konstytucji Rzeczypospolitej Polskiej: **„Rzeczpospolita Polska jest dobrem wspólnym wszystkich obywateli”**.

Wyjaśnia, że OU (*osoby uczestniczące*) będą też mogły opowiedzieć, co dla nich znaczy to zdanie, tworząc filmik na konkurs z nagrodami, organizowany przez Ministerstwo Sprawiedliwości i Ministerstwo Edukacji Narodowej. To, co wypracują podczas tej lekcji, może im pomóc stworzyć filmy i zdobyć nagrody. OP zapowiada, że do konkursu wróci jeszcze pod koniec lekcji.

Krok 1 (20 min)

- OP dzieli OU na trzy grupy. Rozdaje egzemplarze Konstytucji. Zaprasza OU, by odnalazły i przeczytały art. 1 Konstytucji. Prosi, by ktoś zrobił to na głos.

Na zajęciach można skorzystać także z wersji elektronicznej Konstytucji, dostępnej na stronach Sejmu: <https://www.sejm.gov.pl/prawo/konst/polski/kon1.htm>.

OP zapisuje na tablicy lub pokazuje zapisany na flipcharcie lub arkuszu szarego papieru art. 1 Konstytucji: *Rzeczpospolita Polska jest dobrem wspólnym wszystkich obywateli*.

- OP zaprasza OU do zastanowienia się, jakie jest znaczenie tego zdania. Jak je interpretują? By to ułatwić, zaprasza do poszukania znaczeń poszczególnych określeń w tym zdaniu. OP rozdaje każdej z grup karty papieru flipchartowego (lub szary papier albo zaprasza każdą grupę do jej części tablicy) z zapisanymi wcześniej pytaniami (po jednym na każdym dla każdej z grup):

Co to znaczy, że Rzeczpospolita Polska jest „**dobrem**”?

Co to znaczy, że jest „**wspólnym**” (dobrem)?

Co znaczy, że (jest dobrem wspólnym) „**wszystkich obywateli**”?

Jeśli klasa jest liczna, można stworzyć więcej grup, dublując któryś z tematów.

- OP zaprasza, by podczas pracy OU posłużyły się własnymi doświadczeniami, przemyśleniami, ale także Konstytucją. Szczególnie, by zajrzeli do preambuły, rozdziału I i rozdziału II. OP daje wszystkim kilka minut na indywidualny namysł nad pytaniem, które im przypadło.
- Następnie zaprasza do rozmów w grupach i zapisywania najważniejszych rzeczy na flipchartach. Zachęca, by zadbać o to, by każda osoba mogła zabrać głos, by szanować wzajemnie swoje opinie i by zapisywać na flipchartach nie tylko to, na co wszyscy lub większość się zgadza, ale także głos mniejszości. Rozdaje także karty z dodatkowymi pytaniami (*patrz: karta pracy nr 1 pod scenariuszem*), które pomogą w rozmowach.

OP może krążyć między grupami, zadawać pytania, by podsycać rozmowę. Może do tego wykorzystać informacje ze słowniczka najważniejszych pojęć dołączonego do tego scenariusza. Ważne, by nie narzucała jednak grupom swojego zdania.

Krok 2 (12 min)

- Po upływie czasu OP zaprasza do zaprezentowania prac. W zależności od czasu, którym dysponuje zadaje pytania:
 - Jak się grupom pracowało?
 - Co było łatwe, a co trudne w zadaniu?
 - Jak wykorzystali w pracy preambułę Konstytucji? Czy była ona wskazówką?
 - Jak wykorzystali inne fragmenty Konstytucji? Które były pomocne?
- OP zaprasza grupy do krótkiego - 2 minuty na grupę - podsumowania najważniejszych wniosków z namysłu. Co przykuło uwagę grup? Co wywołało największą dyskusję?

Po prezentacjach zadaje pytania:

Jak artykuł 1 Konstytucji przekłada się na codzienne życie?

Czy wykonując zadanie, mieli skojarzenia z bieżącymi sytuacjami społeczno-politycznymi albo z sytuacjami, które im się przydarzyły?

Krok 3 (3 min)

OP - odnosząc się do wypowiedzi uczniów i uczennic na ostatnie pytania - przypomina, że Konstytucja jest najważniejszym aktem prawnym w Polsce, źródłem prawa, praw i obowiązków. Fakt, że zdanie, które jest przedmiotem dzisiejszej rozmowy znalazło się w artykule pierwszym najważniejszego aktu prawnego, nie jest przypadkowy. Jego interpretacja i rozumienie może być ważną wskazówką dla rozstrzygania spraw sądowych i budowania ładu społecznego w Polsce. Dlatego tak niezwykle ważne jest, by po Konstytucję sięgać, czytać ją i rozumieć. Także preambułę, która sama w sobie nie jest źródłem prawa, ale ważną wskazówką interpretacyjną.

Krok 4 (8 min)

- OP zaprasza do podsumowania. Rozdaje wszystkim OU kartki A4 i prosi, by dokończyły na nich zdanie:

Artykuł 1 Konstytucji jest dla mnie o...

- Następnie każda osoba czyta swoją kartkę i kładzie ją na ziemi w sali.
- OP zachęca, by stanąć przy tych kartkach, do których nam najbliżej - z którymi najbardziej się zgadzamy. Można porzucić swoją i stanąć przy tej, do której komuś bliżej. Można ułożyć koło siebie kartki o podobnym przesłaniu i stanąć koło nich.
- OP wraca do idei konkursu "Obiektyw Obywatelski". Wyjaśnia, że w ramach konkursu OU, w zespołach od 3 do 5 osób, mogą nagrać 1-minutowy film pokazujący ich interpretację artykułu 1 Konstytucji. Podkreśla, że to konkurs z nagrodami, pozwalający podzielić się swoim przesłaniem, tym, co myślimy z dużą grupą ludzi w całej Polsce. OP wyraża nadzieję, że uczniowie i uczennice podejmą się tego zadania, a grupy osób, które rozumieją artykuł 1 Konstytucji podobnie, mogą być załączkami zespołów pracujących nad filmami.
- Jeśli OP ma na to czas, zaprasza osoby uczniowskie do pracy nad koncepcją rolek, już w zespołach osób, które chcą je razem tworzyć. W pracy nad nimi pomoże **karta pracy nr 2**. Jeśli nie, rozdaje je OU jako pomoc w dalszej pracy nad rolką i kończy zajęcia.

SŁOWNICZEK NAJWAŻNIEJSZYCH POJĘĆ

Opracowano na podstawie treści dostępnych na stronie Rzecznika Praw Obywatelskich: <https://bip.brpo.gov.pl/pl/konstytucja> z redakcją i uzupełnieniami własnymi.

Konstytucja – to tak zwana ustawa zasadnicza. Jest najważniejszym aktem prawnym, który określa zasady stanowiące podstawę ustroju politycznego i systemu prawnego państwa demokratycznego. Zawiera także najważniejsze wartości i postanowienia, na których budowane jest państwo oraz którymi musi kierować się władza publiczna. Pozostałe akty prawne w państwie muszą być zgodne z postanowieniami Konstytucji.

Przykładowe zasady ustrojowe w Konstytucji RP: zasada suwerenności narodu (art. 4 Konstytucji RP), zasadę demokratycznego państwa prawnego (art. 2 Konstytucji RP), zasada podziału i równowagi władz (art. 10 Konstytucji RP), zasada pluralizmu politycznego (art. 11 Konstytucji RP), zasada społecznej gospodarki rynkowej (art. 20 Konstytucji RP), zasada decentralizacji władzy publicznej (art. 15 Konstytucji RP).

Wartości konstytucyjne – Wartości konstytucyjne zostały wpisane w tekst Konstytucji RP i wyrażają pewne idee, które stanowią fundament porządku prawnego państwa. Część z nich przekłada się na zasady ustrojowe, tworzące konkretne zobowiązanie państwa wobec obywatela, obywateli wobec państwa lub obywateli między sobą. Inne pozostają wskazówkami do tworzenia i interpretowania prawa. Konstytucja wywodzi prawa obywateli z trzech fundamentalnych wartości: godności człowieka, wolności i równego traktowania.

Rzeczpospolita – słowo oznaczające rzecz wspólną. Pochodzi od łacińskiego “res publica”, czyli państwo, w którym władza należy do całego narodu.

Dobro - wartość szczególnie ceniona przez społeczeństwo i chroniona przez prawo. Może być materialna lub niematerialna.

Preambuła - uroczysty wstęp do aktu prawnego, na przykład konstytucji. Nie jest źródłem prawa (to znaczy, że sama w sobie nie może stanowić na przykład podstawy wyroku sądowego), ale ponieważ zawiera informację o wartościach, które przyświecały ustawodawcy, celach czy powodach uchwalenia aktu prawnego, stanowi ważną wskazówkę interpretacyjną i jest ważną częścią aktu prawnego.

KARTA PRACY NR 1

(pytania do pracy w grupach - do pocięcia i wręczenia jednego każdej grupie)

Co to znaczy, że Rzeczpospolita Polska jest dobrem?

Zastanówcie się, co to znaczy, że Rzeczpospolita Polska jest dobrem. Czym jest dla Was dobro? Z czym Wam się kojarzy? Co znaczy "rzeczpospolita"? Czy znaczenie tego słowa ma wpływ na rozumienie określenia "Rzeczpospolita Polska jest dobrem"?

Wybierzcie gospodarza grupy. Ta osoba będzie odpowiedzialna za to, by każdy w grupie miał szansę się wypowiedzieć, zabrać głos i będzie pilnować czasu na wykonanie zadania. Wybierzcie osoby, które będą notować wyniki Waszej pracy, a potem krótko przedstawią na forum najważniejsze wnioski.

Co to znaczy "wspólnym" (dobrem)?

Zastanówcie się, co znaczy słowo "wspólne" w artykule 1 Konstytucji: *Rzeczpospolita Polska jest dobrem wspólnym (...)*. Wspólnym, czyli czym? Czy znacie jakieś dobra, które są wspólną własnością jakiejś grupy, wspólnoty? Co to oznacza w praktyce? Jakie prawa, obowiązki, ryzyka wiążą się ze wspólnością?

Wybierzcie gospodarza grupy. Ta osoba będzie odpowiedzialna za to, by każdy w grupie miał szansę się wypowiedzieć, zabrać głos i będzie pilnować czasu na wykonanie zadania. Wybierzcie osoby, które będą notować wyniki Waszej pracy, a potem krótko przedstawią na forum najważniejsze wnioski.

Co znaczy (dobrem wspólnym) "wszystkich obywateli"?

Zastanówcie się, co znaczy sformułowanie "wszyscy obywatele"? Wszyscy, czyli kto? Obywatele, czyli kto? A co z osobami, które obywatelami nie są, czy to oznacza, że nie mają żadnych praw? A obowiązków? Czy znacie przykłady grup osób, którym z różnych powodów dalej, a którym bliżej do poczucia, że Rzeczpospolita Polska przynależy do nich i mają z tego tytułu jakieś prawa i obowiązki?

Wybierzcie gospodarza grupy. Ta osoba będzie odpowiedzialna za to, by każdy w grupie miał szansę się wypowiedzieć, zabrać głos i będzie pilnować czasu na wykonanie zadania. Wybierzcie osoby, które będą notować wyniki Waszej pracy, a potem krótko przedstawią na forum najważniejsze wnioski.

KARTA PRACY NR 2

(wskazówki do pracy nad filmem konkursowym)

1. Co o artykule 1 Konstytucji chcemy powiedzieć innym?

.....

.....

.....

2. Co jeszcze chcemy/potrzebujemy wiedzieć, by móc odpowiedzialnie opowiedzieć o tym innym? Jak możemy się tego dowiedzieć? Kto i kiedy to zrobi?

.....

.....

.....

3. Jakie są nasze kluczowe skojarzenia, słowa z przesłaniem, które wybraliśmy? Zwłaszcza - odniesienia do naszego życia, doświadczeń, emocji, rzeczywistości wokół nas.

.....

.....

.....

4. Jak brzmi przesłanie naszej rolki w jednym zdaniu?

.....

.....

.....

5. Jak pokazać nasze przesłanie w filmie? Jaki jest wstępny pomysł na scenariusz?

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

6. Gdzie możemy nagrać film? (na boisku szkolnym, w sali lekcyjnej, w naszym ulubionym miejscu spotkań, przed ratuszem itd.)

.....

.....

.....

7. **Jak** to zrobimy? **Czego potrzebujemy** do nagrania? **Kto** wystąpi i będzie grać/mówić?

.....

.....

.....

.....

.....

.....

8. Nasz plan dalszej pracy.

Co zrobimy? (nazwa zadania)	Kto to zrobi? (osoba odpowiedzialna)	Kiedy zadanie będzie gotowe?	Czego/kogo do tego potrzebujemy? Jakie są zagrożenia?

Informacje o konkursie: obiektywobywatelski.zpe.gov.pl